

Työ- ja elinkeinoministeriö

LAUSUNTOTIIVISTELMÄ HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISEKSI

Kaikille avoimella lausuntokierroksella työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntoja esitysluonnoksesta nimenomaisesti 23 taholta. Lausunnon antoi 12 tahoa. Lausunnon antoivat Suomen Yrittäjät, Elinkeinoelämän keskusliitto, sisäministeriön poliisiosasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, liikenne- ja viestintäministeriö, Väylävirasto, Hansel Oy, ulkoministeriö, Kuntaliitto, Helsingin kaupunki, oikeusministeriö ja Suomen Asianajajaliitto.

Lausunnonantajat kannattivat esitysluonnoksessa ehdotettuja perusratkaisuja asetusta täydentäväksi kansalliseksi lainsäädännöksi. Lausunnoissa kansallisen yhteystahon perustamista kannatettiin, samoin kuin sitä, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi tällaisena yhteystahona. Myös siitä säätämistä kannatettiin, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto hoitaisi Suomessa asetuksen mukaisia tarkastuksiin liittyviä tehtäviä.

Parissa lausunnossa ei otettu kantaa säätämisen varsinaisiin substanssiehdotuksiin, mutta otettiin kantaa esitysluonnokseen välittömästi tai vain välillisesti liittyviin seikkoihin. Esitysluonnos sai valtaosaltaan myönteistä palautetta ja vain yhdessä - kahdessa lausunnossa oli kritiikkiä esitysluonnoksen ehdotettuja muotoiluja kohtaan. Joissakin lausunnoissa otettiin kantaa myös voimassa olevaan suoraan sovellettavaan asetukseen ja komission siihen liittyvään tulevaan ohjeistukseen ja soveltamiseen, joihin kansallisessa säätämisprosessissa ei voida vaikuttaa.

Ulkoministeriö piti lausunnossaan tehtyjä esityksiä kansallisen lainsäädännön muuttamiseksi asianmukaisina ja perusteltuina.

Sisäministeriön poliisiosasto kannatti esitystä. Lausunnossa todettiin, että hallituksen esitys ei todennäköisesti tule vaikuttamaan poliisin antamien virka-apujen määrään kuin korkeintaan muutamilla suoritteilla vuositason tasolla ja vaikutukset poliisitoimintaan ovat siten varsin vähäisiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoi, että esitys on kokonaisuutena hyvin valmisteltu ja tarpeellinen. Ministeriön mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto on perusteltu valinta keskitetyksi yhteyspisteeksi ja viraston rooli tarkastuksissa on perusteltu. Ministeriö piti hyvänä, että valmistelussa kuultiin Väylävirastoa, joka on erittäin merkittävä hankkija Suomessa. Ministeriö piti tärkeänä, että hankintayksiköitä informoidaan asetuksen mukaisista velvollisuuksista, jotta asetuksen soveltamisessa ei tule ongelmia. Lausunnon mukaan yritysten ja asetuksen käytännön soveltamisen kannalta olisi tärkeää, että komissiolta saataisiin ohjeita aikaisemmin kuin vuonna 2026.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että komission pyynnöstä tehtävään tarkastukseen liittyvää ehdotettua 7 b §:n 1 momenttia sekä sen säännöskohtaisia perusteluja tulisi vielä pyrkiä selkeyttämään täsmentämällä kilpailulakiin kohdistuvaa viittausta kohdistamalla se selkeästi tässä yhteydessä sovellettavaksi tuleviin säännöksiin. Lisäksi viittauksen ei nykyisellään voida katsoa pitävän sisällään myös seuraamusmaksua koskevaa säännöstä. Mikäli ajatus on, että myös seuraamusmaksua koskeva kilpailulain säännös tulisi sovellettavaksi, rangaistusluonteisesta seuraamusmaksusta on säädettävä tarkasti ja täsmällisesti. Tietojenvaihtoa koskevan 7 c §:n osalta lausunnossa todetaan, että sääätämisyjärjestysperusteluissa on asianmukaisesti tunnistettu tietojensaantioikeutta koskevan sääntelyn olevan perustuslain 10 §:n kannalta olennaista. Lausunnossa ehdotetaan kuitenkin täydennyksiä, jotka selkeyttäisivät sääätämisyjärjestysperusteluja. Oikeusministeriön lausunnossa todetaan, että ministeriön virkamiehiä on konsultoitu luonnoksen valmistelussa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto totesi, ettei sillä ole huomautettavaa esitysluonnoksesta. Viraston mukaan voi olla tarpeen arvioida kansallisia viranomaisvaikutuksia jo 1-2 vuoden päästä kansallisen lain voimaantulosta esitysluonnoksessa mainitun 2-3 vuoden sijasta.

Väylävirasto kannatti ehdotettuja lakimuutoksia. Väylävirasto kannatti kansallisen yhteystahon perustamista ja piti perusteltuna, että kansalliseksi yhteystahoksi säädetään Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esitettyjen toimivaltuuksien ja velvollisuuksien katsottiin olevan tarkoituksenmukaisia. Väylävirasto piti niin ikään tarkoituksenmukaisena, ettei asetuksen velvoitteista säädetä kansallisesti hankintalainsäädännössä, koska komissiolla on yksinomainen toimivalta asetuksen soveltamisessa, eikä kansallisessa säättämisessä voitaisi antaa asetusta pidemmälle meneviä kansallisia tulkintakannanottoja tai soveltamisohjeita. Lisäksi Väylävirasto totesi uskovansa, että asetuksen soveltamisalaan kuuluvilla hankintayksiköillä on hyvät edellytykset soveltaa hankintalain ulkopuolisia velvoittavia säädöksiä.

Elinkeinoelämän keskusliitto kannatti sitä, että Suomeen nimetään kansallinen yhteystaho ja että yhteystaho on virastotasolla. Kilpailu- ja kuluttajavirastoa pidettiin tarkoituksenmukaisena kyseiseen tehtävään. Lausunnossa kannatettiin sitä, ettei hankintayksiköille asetuksista johtuvista velvoitteista esitetä säädettäväksi kansallisesti. Lausunnossa pidettiin hyvänä, että ratkaisussa on kuultu suurimpia hankintayksiköitä, jotka ovat arvioineet, että tarvetta sääntelylle ei ole. Lausunnon mukaan KKV:lle aiheutuvaa työmäärää ja muita vaikutuksia on aidosti mahdollista arvioida vasta muutaman vuoden kuluttua asetuksen soveltamisen alkamisesta ja siten luonnoksen vaikutusarviointia voidaan pitää riittävänä ja asianmukaisena. Elinkeinoelämän keskusliitto kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että asetuksen täytäntöönpanosta virastolle aiheutuvat maltilliset lisätehtävät eivät saa heikentää viraston muita tehtäviä. Lausunnon mukaan asetuksen terminologiaan ja komission tulevaan soveltamiskäytäntöön liittyy tiettyjä epäselvyyksiä ja -varmuuksia, mutta merkittäviä sääntelymuutoksia ei ole tarkoituksenmukaista tehdä kansallisella tasolla.

Suomen Yrittäjät kannatti esitystä. Lausunnossa pidettiin tarkoituksenmukaisena, että komission avustamisvelvoitteesta säädetään kansallisella tasolla. Lisäksi pidettiin perusteltuna, että kansalliseksi yhteysta-

hoksi säädetään Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja sille lisätään toimivaltuuksia kattamaan velvollisuudet tehdä asetuksen mukaisia tarkastuksia ja avustaa komissiota. Perusteltuna pidettiin myös sitä, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto oikeutetaan saamaan toisilta viranomaisilta ja hankintayksiköiltä tietoa asetuksen perusteella salassapitosäännösten estämättä ja lähettämään tiedon edelleen komissiolle.

Hansel Oy:llä ei ollut huomautettavaa kansallisen yhteystahon perustamisesta. Hansel toivoi, että lain perusteluissa tai kansallisessa ohjeistuksessa selkeytettäisiin, onko teknisellä yhteyspisteellä roolia asetuksen 30 artiklan mukaisten hankintamenettelyn tietojen toimittamisessa komissiolle. Hansel Oy kannatti sitä, ettei asetuksen hankintoihin liittyvistä velvoitteista säädetäisi hankintalaissa. Voimassa olevaan suoraan sovellettavaan asetukseen liittyen Hansel Oy totesi, että hankintamenettelyihin liittyvät velvoitteet lisäävät hankintayksiköiden ja yritysten hallinnollista taakkaa, vaikka asetuksen velvoitteet kohdistuvat vain arvoltaan suuriin hankintoihin. Hansel piti asetuksen mukaista hankintayksiköiden asemaa komission päätöksiä täytäntöönpanevana tahona ongelmallisenä.

Kuntaliitto kannatti ehdotettuja muutoksia. Kuntaliitto kannatti kansallisen yhteystahon perustamista ja piti perusteltuna, että yhteystahoksi säädetään Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Lausunnossa pidettiin myönteisenä, että virastolle annetaan toimivaltuus ja velvollisuus tehdä asetuksen mukainen tarkastus komission pyynnöstä ja velvollisuus avustaa komission Suomessa tekemässä tarkastuksessa. Niin ikään perusteltuna pidettiin sitä, että virasto oikeutetaan saamaan asetuksen mukaista tietoa toisilta viranomaisilta ja hankintayksiköiltä salassapitosäännösten estämättä sekä lähettämään tiedot edelleen komissiolle. Kuntaliitto piti tärkeänä, ettei virasto saa käyttää näin saamiaan tietoja muihin tarkoituksiin kuin asetuksessa tarkoitetun komission tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen.

Helsingin kaupunki kannatti esitettyä vaihtoehtoa siitä, ettei asetusta täydennettäisi uudella kansallisella hankintalainsäädännöllä. Lausunnon mukaan EU-asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä jäsenvaltioissa ja sekä hankintayksiköiden että tarjoajien velvoitteet ilmenevät riittävän selkeästi asetuksesta. Lisäksi asetuksesta johtuvat hankintojen ilmoittamiseen liittyvät muutostarpeet tullaan huomioimaan julkisten hankintojen kilpailutuspalvelu HILMA:n kehitystyössä osana hankintojen ilmoittamista koskevaa eForms-uudistusta ja komissio on ilmoittanut antavansa soveltamisohjeita asetukseen liittyen.

Asianajajaliiton lausunnossa ei otettu kantaa esitysluonnoksen perusehdotuksiin eli siihen, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi säädetäisiin asetuksen mukaisia tarkastuksiin liittyviä tehtäviä ja että virasto toimisi kansallisena yhteystahona komission tietopyyntöjen osalta, jos komission tiedossa ei olisi oikeaa kansallista viranomaista tai hankintayksikköä. Lausunnon mukaan esityksessä ei ole säädetty valitusoikeutta tarkastuksen kohteille tai niille, joita KKV:n tietojenvaihto koskee. Lausunnon mukaan kyseinen puute vaarantaa toimenpiteiden kohteiden oikeussuojan.